

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og politidepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

JUSTISDEPARTEMENTET	
27 DES 2007	
SAKSNR.: 200400435	
AVD/KONT/BEH: SIA / K / AKN	
DOK.NR. 46	ARKIVKODE: 511.71

Deres referanse

Vår referanse

Dato

2007/02345-7 008

20. desember 2007

Høring - rapporten "Rett til tolk - tolking i norsk straffeprosess"

Politidirektoratet viser til høringsbrev av 21. september 2007 angående forslag utarbeidet av arbeidsgruppen som har fremlagt rapporten "Rett til tolk - Tolking og oversettelse i norsk straffeprosess".

Departementets høringsbrev har vært sendt til utvalgte politidistrikter og særorganer.

Av disse har Rogaland og Troms politidistrikter samt Økokrim og Kripos avgitt uttalelse. Uttalelsene vedlegges.

De fremlagte forslagene fremstår samlet sett som en riktig respons på en utvikling som innebærer øket behov for tolkings- og oversetterbistand for de som involveres i straffesaker.

Med få reservasjoner støtter så vel direktoratet som de organer som har avgitt høringsuttalelse forslagene.

Vi vil i det følgende knytte kommentarer til arbeidsgruppens forslag i den rekkefølge de er presentert i høringsbrevet under pkt 4.1 på side 4 flg. Avslutningsvis vil vi kommentere forslaget i rapportens kap 13 om administrative og økonomiske konsekvenser av forslagene (pkt 3 i høringsbrevet).

Vi avgrenser imidlertid vår uttalelse til problemstillinger tilknyttet tolketjenester. Vi registrerer at arbeidsgruppen går inn for lyd- og videoopptak av politiavhør også utenfor de tilfelle det er benyttet. Politidirektoratet tar i denne omgang kun stilling til problemstillinger tilknyttet bruk av tolk.

Arbeidsgruppens forslag pkt 1

Kripos har i sin høringsuttalelse følgende kommentar til forslaget om tolk i retten:

"Departementet har foreslått et nytt kapittel 7A i domstolloven hvor det blant annet foreslås å innføre en bestemmelse om at det som hovedregel skal tilkalles to tolker for hvert tolkespråk, dersom rettsmøtet vil vare ut over en rettsdag. Departementets begrunnelse for

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

endringsforslaget er blant annet at simultantolking er krevende og at det dermed er viktig at tolken får nødvendige pauser.

Kripos er enig i at det i flere tilfeller vil være ønskelig med to tolker for hvert tolkespråk. Vi er imidlertid likevel i tvil om det er nødvendig å fastsette dette som en hovedregel. Enkelte rettsmøter som har en varighet utover en dag vil ofte kunne ha et innhold som ikke gjør det nødvendig med to tolker. På den annen side vil det kunne være behov for to tolker også når rettsmøtet varer en dag, for eksempel dersom det skal gjennomføres omfattende simultantolking og tolken derfor har et større behov for pauser enn rettens øvrige aktører.

Vi vil også bemerke at det på flere steder i landet ikke vil være mulig å skaffe to tolker innenfor enkelte bestemte tolkespråk. Kripos har også erfaring med at det også i Oslo har vært problematisk å skaffe et tilstrekkelig antall kvalifiserte tolker innenfor enkelte språk.

Etter vår oppfatning bør ikke rettsmøtets varighet være et avgjørende vurderingskriterium. Slik vi vurderer det bør "sakens art og omstendighetene for øvrig" være avgjørende for hvorvidt det skal være to tolker for hvert tolkespråk tilstede under rettsmøter."

Politidirektoratet slutter seg til dette syn.

Arbeidsgruppens forslag pkt 2

Til forslaget i domstolloven § 136 annet ledd viser Kripos til at:

"Antallet statsautoriserte translatører i Norge er fortsatt begrenset. Antakelig er det også innenfor flere språk helt mangel på translatører med statsautorisasjon. Etter vår oppfatning er det en fare ved å innføre en ny bestemmelse som i svært mange tilfeller ikke kan følges opp på grunn av et begrenset antall statsautoriserte tolker."

Direktoratet er enig med Kripos at det er uheldig å stille krav i lovgivningen som ikke lar seg gjennomføre i praksis.

Arbeidsgruppens forslag pkt 4 (domstolloven § 160)

Kripos anfører i tilknytning til dette punkt:

"Vi støtter departementets forslag om at dokumenter som forkynnes skal være oversatt til et språk som mottakeren forstår. I straffesaker harmonerer dette med EMK artikkel 6 nr. 3b. Videre støtter Kripos forslaget om at domfelte, ved fallende dom i straffesak, har rett til å kreve at hele rettsboken blir oversatt til et språk han forstår, dersom dommen ikke vedtas på stedet.

Når det gjelder forslaget til § 160 annet ledd foreslås det at forkynnelsen skal skje med tolk, dersom det dokumentet som skal forkynnes ikke er oversatt til et språk mottakeren forstår. Her bemerkes kort at både stevnevitne og mottaker i mange tilfeller vil kunne kommunisere utmerket på engelsk. I slike tilfeller vil lovens krav til tolk bare medføre at det offentlige blir påført unødige kostnader.

Kripos vil for øvrig ikke støtte forslaget til at oversettelsen skal være stillet til domfeltes rådighet innen en uke. Flere rettsavgjørelser i straffesaker vil erfaringsmessig ha et omfang som gjøre det umulig å oversette en dom innen en uke. En tolk vil erfaringsmessig kunne være i stand til å oversette mellom 3-5 sider pr. dag, noe som betyr at tolken vil være i stand til å oversette maksimalt inntil 25 sider pr. arbeidsuke. Hertil kommer at det i flere tilfeller

vil være vanskelig å skaffe kvalifiserte tolker, samtidig som alle tilgjengelige kvalifiserte tolker kan være opptatt med andre gjøremål.

Vi vil derimot foreslå at kravet til skriftlig oversettelse innen en uke gjelder domsslutningen. Domfelte vil i de langt fleste tilfeller selv ha deltatt som part under hovedforhandlingen, og han har i slike tilfeller vært bistått av forsvarer og kvalifisert tolk. Slik sett vil domfelte etter rettsmøtet kjenne til "grunnen og innholdet av anklagene mot ham", jf EMK art. 6 nr. 3a."

Direktoratet støtter Kripos' uttalelse på dette punkt.

Arbeidsgruppens forslag pkt 6 (lyd- og videoopptak)

Økokrim skriver følgende om forslaget til endring av straffeprosessloven § 23:

"Arbeidsgruppen foreslår (i rapporten pkt 12.5) innført plikt til å ta lyd- eller videoopptak av alle politiavhør av mistenkte og sentrale vitner, og av alle rettsmøter, uansett om tolk har vært benyttet. Økokrim slutter seg til dette, og viser til de argumentene arbeidsgruppen framfører. For så vidt gjelder politiavhør, viser vi også til den mer utførlige drøftelsen som ligger til grunn for riksadvokatens midlertidige retningslinjer for bruk av lyd- og bildeopptak av politiforklaringer.

Erfaringene fra Økokrims saker er meget klar: Lydopptak ivaretar både rettssikkerhetshensyn, kvalitetshensyn og prosessøkonomiske hensyn. I våre saker er det gjerne motstrid mellom siktedes politiforklaringer og hans forklaring under hovedforhandlingen, gjerne om relativt detaljerte og kompliserte forhold, eller anførsler om klanderverdig politiadferd i avhørs situasjonen, eller en kombinasjon av dette, som utløser avspilling av lydopptakene i retten. Det er vår erfaring at avspilling i slike situasjoner er et viktig virkemiddel for opplysning av saken. Vi antar at noe tilsvarende vil kunne gjelde også i andre større straffesaker.

Vi kan ikke se noen betenkeligheter ved lydopptak utover de rent tekniske og kostnadmessige; anskaffelse og bruk av lydopptaksutstyr koster penger.

Ved Økokrim gjelder en intern instruks om at lydopptak skal brukes under politiavhør av mistenkte/siktede når dette er teknisk mulig, og nektelse av å la seg avhøre med lydopptak skal ifølge instruksens anses som nektelse av å avgi politiforklaring. Dette har riktignok så langt ikke kommet på spissen i den forstand at mistenkte bare har vært villig til å avgi politiforklaring uten lydopptak, at vi har ansett dette som forklaringsnekt, og at dette har blitt tema under irettesføringen.

Det heter for øvrig, i rapporten på side 162, at "det er et faktum at de fleste politiavhør i dag gjennomføres uten noen form for opptak", og i en notehenvielse vises det bl a til Økokrim. Som det fremgår ovenfor, har Økokrim i flere år tatt lydopptak av de langt fleste politiavhør.

Direktoratet slutter seg at lydopptak bør benyttes hvor det brukes tolk.

Arbeidsgruppens forslag pkt 12 (straffeprosessloven § 230 a) og pkt 14 (straffeprosessloven § 256)

Politimesteren i Troms skriver følgende i tilknytning til arbeidsgruppens forslag:

”Vi synes imidlertid det blir for lite smidig når det i for eksempel pkt. 4.12 bestemmes i ny strpl. 230 a at det er en plikt for politiet å tilkalle tolk til bruk under avhør(ethvert avhør?) og i 4.14 at siktede som ikke forstår norsk, skal innhold i forelegget gjøres kjent på et språk som vedkommende forstår ved hjelp av tolk eller skriftlig oversettelse. Vår erfaring er at en rekke av de utlendinger vi har med å gjøre utmerket godt forstår engelsk – selv om dette ikke er morsmålet – og at enklere saker godt kan formidles av etterforskere som behersker engelsk.”

Kripos uttaler også i forhold til forslaget om et tillegg i straffeprosessloven § 256:

”Kripos støtter departementets forslag om at et forelegg skal gjøres kjent for siktede på et språk han forstår. Derimot vil ikke Kripos støtte forslaget om at oversettelsen alltid skal skje ved bruk av tolk.

Som det er anført ovenfor vil mottaker av forelegget i mange tilfeller kunne kommunisere godt, for eksempel på engelsk. I praktiske tilfeller som for eksempel saker som avdekkes på grensen vil det vil være et særlig behov for at et forelegg meddeles raskt, blant annet fordi vedtagelsen kan ha betydning for bortvisning, utvisning etc. I slike saker vil det foreslåtte kravet til tolk i praksis kunne lede til unødig pågrepelse og fengsling forvaring i medhold av utlendingsloven § 41, på grunn av at en bortvisning ikke kan effektueres før tolk har oversatt et kurant forelegg. Tilsvarende vil kravet til tolk i andre saker kunne føre til at siktede unødig blir holdt tilbake i påvente av at forelegget skal oversettes av tolk.”

Politidirektoratet støtter det syn som fremkommer ovenfor og viser til at det avgjørende i forhold til rettssikkerheten er at den det angår forstår innholdet i dokumentene.

Arbeidsgruppens forslag pkt 21 (påtaleinstruksen § 2-8)

Kripos uttaler:

”Kripos støtter ikke forslaget til påtaleinstruksen § 2-8 om at pågripelsesbeslutninger og siktelser i et hvert tilfelle skal oversettes. Kripos har i en konkret enkeltsak erfart at saken består av over 100 ulike pågripelsesbeslutninger og siktelser, alle med et relativt kort og enkelt innhold. I et slikt tilfelle må det være tilstrekkelig at innholdet formidles muntlig.”

Direktoratet støtter dette.

Arbeidsgruppens forslag pkt 22 (påtaleinstruksen, ny § 8-11)

Politimesteren i Troms uttaler i forbindelse med dette punktet:

”Vi synes likeledes det blir for lite smidig slik det er skissert i pkt. 22 hvis dette punktet skal forstås slik at alle avhør skal tas på avhørtes morsmål. Dersom bestemmelsen er å forstå slik at avhøret kan tas på et hvilket som helst annet språk som både avhører og avhørte forstår, kan bestemmelsen selvsagt bestå.”

Politidirektoratet er enig i dette, men antar at presiseringen bør fremgå av instruksen.

Arbeidsgruppens forslag pkt 23 (påtaleinstruksen § 8-13 (gjeldende) nytt forslag § 8-15 første og femte ledd)

I forhold til forslaget til ny § 8-15 første ledd om at lyd/videoopptak så vidt mulig skal tas av mistenkte og sentrale vitner uttaler politimesteren i Troms under henvisning til høringsbrevet side 2 pkt 2 fjerde avsnitt følgende:

”Igjen synes vi en slik regel blir altfor vanskelig å praktisere i politiet i mange tilfeller. Etter påtaleinstruksen § 8-13 sier bestemmelsen at ved politiavhør av mistenkte eller sentrale vitner skal lyd- eller videoopptak så vidt mulig benyttes. I alvorlige saker praktiseres dette langt på vei i dag og ellers vurderes det i hvert enkelt tilfelle hva som er mest riktig å gjøre. Og selv om det nå er arbeid i gang for at alle driftsenheter får tilgang til avhørsrom og ellers lydopptakere tilgjengelig i ”felten”, vil det også være situasjoner hvor slikt utstyr ikke er tilgjengelig. Det vil da være nødvendig å innhente opplysningene muntlig på stedet og nedtegne disse på kladd. Vi foreslår derfor en formulering som konstaterer at det ikke vil bli forbud om avhør på tradisjonell måte. Formuleringen så vidt mulig, kan man godt leve med, men ikke formuleringen at det skal tas lys- eller videoopptak av alle politiavhør av mistenkte og sentrale vitner.

Et annet spørsmål vil være om hvorvidt bevismiddel som ikke har fulgt forskriften skal vurderes i den fortløpende saksbehandlingen/etterforskningen, påtaleavgjørelsen og som bevis i retten. Skal opplysningen avskjæres, nektes brukt eller skal hovedregelen i rettspleien om en fri bevisbedømmelse komme til anvendelse. Altså vurdere beviset fritt både innhold og form.

I bunnen ligger det alltid for politiet/påtalemyndigheten at saksbehandlingen skal være forsvarlig, hvilket også blir å vurdere hvorvidt klienten forstår budskapet som formidles og vise versa. Derfor tror vi at politiet/påtalemyndigheten vil sørge for nødvendig tolk og oversettelse i de tilfeller det er tvil i kommunikasjonen, men ikke bli bundet opp om absolutte påbud.”

Politidirektoratet viser til det vi har gitt uttrykk for innledningsvis om at vi nå ikke tar stilling til denne problemstillingen.

Kripos støtter ikke forslaget om at lyd- eller videoopptak skal oppbevares av politiet bare i 6 måneder etter at saken er endelig avgjort. I forhold til dette skriver Kripos videre:

”Forslaget harmonerer ikke med Riksadvokatens rundskriv av 25. april 2007, hvor det fremgår at opptakene skal behandles som saksdokumenter og oppbevares også etter at saken er rettskraftig avgjort. Etter vår oppfatning, blant annet av hensyn til en eventuell gjenopptakelse, bør opptakene oppbevares på lik linje med øvrige saksdokumenter.”

Direktoratet er enig i at opptakene bør oppbevares sammen med sakens dokumenter for bruk i en eventuell gjenopptagelsessak.

Høringsbrevet pkt 3 – Rapportens kap 13 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget i rapportens kap. 13 om at både domstoler, politiet, påtalemyndigheten og kriminalomsorgen får anledning til å postere regelstyrte tolke- og oversettelsesutgifter på kap. 414 og 466 har gode grunner for seg, jf synspunktene nedenfor (Rogaland og Økokrim) som direktoratet støtter. Det er også viktig å få en ensartet postering av utgiftene slik at man får en samlet oversikt over utgiftene til tolking og oversettelser innenfor norsk straffeprosess.

Politimesteren i Rogaland skriver følgende som begrunnelse for hvorfor forslaget støttes:

"Det vil være meget uheldig at tolkeutgifter i fortsettelsen skal inngå i politiets driftsbudsjett med den risiko det da er for at disse kostnadene skal vurderes inn i trange politibudsjett. Jeg kan vanskelig se at en vil se "overforbruk" av tolketjenester om det besluttes å legge tolkekostnader utenfor de ordinære driftsbudsjett. En slik løsning vil og bidra til å klare opp i de gråsoner det er i dag er i forhold til hvilken etat som skal dekke hvilke kostnader."

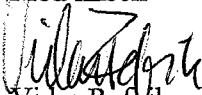
Også Økokrim har merknader til rapportens kap 13. Økokrim støtter forslaget om å legge tolke- og oversettelses utgifter utenfor det ordinære driftsbudsjettet ved den enkelte driftsenhet og skriver videre:

"Det framgår av rapporten at de samlede utgiftene til tolk og oversetter i straffesaker har øket betydelig de siste årene, og at det er grunn til å tro at økningen vil fortsette – dels som følge av økt migrasjon men også som følge av internasjonalisering av kriminaliteten og økt reisevirksomhet generelt. Denne beskrivelsen passer også godt i forhold til den utviklingen vi ser i Økokrims saker. Våre tolke- og oversetterutgifter utgjorde i 2006 over en million kroner. I 2007 har det, bare i den såkalte Vannverksaken, påløpt oversetter- og tolkeutgifter på over kr 110.000. Det er altså tale om en betydelig kostnad, og vi ser det som u hensiktsmessig at endringer i slike lovpålagte, ikke uvesentlige kostnader over tid skal påvirke et meget stramt driftsbudsjett.

Det hører med at i Økokrims saker er det ofte påkrevet med translatøroversettelse av dokumenter for andre formål enn de som er fokusert i rapporten. Dette gjelder for det første oversettelse fra norsk til et annet språk i saker hvor den strafforfulgte er norsk. Slik oversettelse skjer i forbindelse med rettsanmodninger og utenlandsetterforskning. For det andre gjelder det oversettelse fra et annet språk til norsk i saker hvor den strafforfulgte er norsk. Slik oversettelse foretas i ikke ubetydelig omfang av kontraktsdokumenter, korrespondanse mv som skal brukes som bevis under hovedforhandling.

Sett fra Økokrims ståsted vil en slik ordning som arbeidsgruppen foreslår, bare fylle sitt formål dersom den omfatter tolke- og oversettertjenester i alle situasjoner, herunder når tjenestene ytes i forbindelse med utenlandsetterforskning og bevisopptak i utlandet"

Med hilsen

Vidar Refvik
ass politidirektør

Steinar Tjøge
seksjonssjef

Saksbehandler:
Erna Gjesvold
Tlf: 2336 4228